

EVANGELIKUS ÓRÁLLÓ

EGYHÁZI ÉS TÁRSADALMI HETILAP
A HAZAI NÉGY EVANGELIKUS EGYHÁZKERÜLET KÖZLÖNYE.

Megjelenik hetenként egy íven; a Hivatalos Közlemények, mint az Ev. Órálló melléklete, minden hónapban.

A kéziratot a szerkesztőhöz, a hirdetés szövegét és díját a kiadóhivatalba kell küldeni.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

GEDULY HENRIK evang. lelkész,
Nyíregyháza.

KIADÓHIVATAL:

HORNÝÁNSZKY VIKTOR
hirlapkiadóhivatala, Budapest, V., Akadémia-u. 4.

A lap ára egész évre 10 kor., félfévre
5 kor., negyedévre 2.50 kor.

A Hivatalos Közleményeket az anyaegyházak és felsőbbrendű iskolák ingyen kapják.

Hirdetés ára oldalanként 32 kor.

TARTALOM: Pünkösöd ünnepén! — Válasz az „egyetemes püspök“ kérdésében tett észrevételekre. *Zsilinszky Mihály*. — Az egyetemes pénzügyi bizottság ülése. — *r. — y.* — Tárcza: Kubinyi Albert. 1856—1906. — Belmisszió. — Belélet. — Pályázatok.

Pünkösöd ünnepén!

Mint sötét, nehéz éjszakából, melyben láz üli meg az embert, az ébredés a nap világos fényére, — oly édes, örömteli volt a keresztyénség első apostolainak ébredése is, midőn az Üdvözítő mennybemenetele után magánosságuk, elhagyatottságuk szomorú helyzetéből az első pünkösöd csodálatos eseménye kiragadta őket s egy új, eddig nem sejtett világot tárt szemeik elé, — világot, a melyben érezék, hogy ők többé nem közönséges emberi erővel, de Isten lelkének erejével felruházva képviselik a szellem harcát a test ellenében, — világot, a melyben érezék, hogy a testnek meg kell hódolnia a szellem előtt, a régi pogány és zsidóvilág tévedéseinek a Krisztus igazságai előtt, a régi csüggedésnek, meghasonlottságnak, kétségbeesésnek a hit és remény előtt, az emberi nemet részekre bontó korlátoltságnak a szeretet egyetemes parancsa előtt.

Csodálatos, szép munkamező! Drága örökség! *Az egész világ* tárult elébök, mely mint a megrepedezett föld az égi harmatot, annyira készen várta már őket ama mennyei élővizek hirdetésére.

A szellemvilág küzdelmeiben az egyetlen szocializmuson kívül ma — fájdalom — nincsen többé oly vezérlő eszme, nincsenek oly lánglelkű buzgósággal fellépő apostolok, nincsen többé a szíveket és lelkeket annyira esábitó munkamező — mint volt az első pünkösöd után Jeruzsálemben — és onnantól „széles e világon“. Eszmeszegény a kor, hamar ellankadnak az idegek, kevés a héroszi elhatározás, még kevesebb a céltudatos, szerves és határozott előrehaladás kitűzött szent célok felé. A Krisztus magyarországi evangélikus egyházában is fájoan érezzük az Isten országa magasztos céljai felé való haladás egyre fokozódó hatványodását. A kenyér gondjai, a hatáskörök összezavarása, a szeretetben munkás hit lankadása, e világi hatalmasságok előtt való meghódolás,

az ellentábor kihívó magatartására való bátor, elszánt hitvallókhoz illő felelet helyett a helyzettel való örökös megalkuvás mind-mind nyomasztó légkört támaszt sorainkban. Egyik-másik már alig érez kedvet, hivatottságot további munkás küzdelemre! Már nem is úgy áll a dolog, hogy „*jobb néktek, hogy elmenjek, mert ha el nem menédek, ama Vigasztaló nem jö tihozzatok*“, hanem ha szinte maga az Üdvözítő Úr Jézus Krisztus csodát nem támaszt közöttünk, egyházunk mai közszellemével nem tizenkét, de 8—10 lelkes apostolt se tud az ő igazai köré csoportosítani.

Úgy látjuk, új célokat, új feladatokat kell a hazai protestantizmus elé állítani. Új célokat és új feladatokat, a melyeket az adott helyzetből kell meríteni és a melyeknek felismerése az elernyedett tagokat serény munkára, a lankadó lelkeket a Krisztusban való megelevenedésre hevítse. Mi főképp két nagy új feladatot látunk: küzdelem az elvadult szociáldemokrácia hatása alatt terjedő hitelenség ellen az egyik, — küzdelem a nemzetre és evangéliomra egyaránt veszedelmes klerikalizmus ellen a másik. Ehhez a kettős küzdelemhez kérjétek Istennek megvilágosító, megerősítő és megszentelő szent lelkét hű evangélikus testvéreink, — és jó az Úr, megadja az ő lelkét azoknak, a kik azt tőle kérik. S ha egyszer, valamikor — megint velünk lesz ez a lélek, — ki lehet akkor ellenünk? ...

Válasz az „egyetemes püspök“ kérdésében tett észrevételekre.

I.

Zsinati előkészület kezdetén, a legutóbbi jóakarral szükségesnek láttam felvetni ezt a fontos kérdést, mely *mellékesen* a mult zsinaton is felmerült, de akkor alapos tárgyalás alá nem vétetett. Egyes szónokok szavaiból kitűnt, hogy ezen egyházszerkezeti és kormányzati szempontból felette fontos kérdés fölött nem is gondol-

koztak. A döntő jelszó minden indok nélkül az volt: *maradjunk a régienél!* Ez a legkényelmesebb eljárás; de hogy *nem helyes*, azt e becses lap f. évi 1. számában közlött cikkemben foglaltak után, a reájok vonatkozó ellenző cikkek érveinek figyelembe vétele alapján, e sorokban igyekszem bizonyítani.

A ki az ellenző cikkeket figyelemmel olvasta, lehetetlen, hogy nem vett volna észre egy különös jelenséget. Azt, hogy valamennyien érv gyanánt hangsúlyozzák az *egyház lényegét* és mindenféle, a kérdést nem érintő dolgokat. Az egyik azt mondja, hogy „nálunk az egyház élete a gyülekezetek körében mozog. Ha a gyülekezetek *szelleme* megbomlik, akkor a kerületek, vagy az egyetem *közigazgatása* hiába való“. A másik azt, hogy „*egyetlen* férfúra fájó szívvel bizná egyházi tanaink tisztaságát“. A harmadik így kiált fel; nem új *állásokra* van szükségünk, hanem új *szellemre!* Ne alkotmányunkon, hanem *eljárásunkon* változtassunk. A negyedik azt bizonyítja, hogy „szellemet nem lehet paragrafusokkal teremteni“, „*hitéletet* nem lehet csupán külső szervezettel élesíteni“. „Szellem nélkül értéktelenné válik az alak“. Sőt az én nézetemet pártoló nt. Krupecz István úr is azt hirdeti igen helyesen, hogy egyházunkban fő az *evangéliom* s nem a szervezet! stb.

Hát ezek mind aranyigazságok, melyek ellen nekem nincs szavam. Csak azt nem értem, micsoda összefüggésben állanak azok, *mint ellenérvek*, az egyetemes püspöki állás szervezésével? Vajjon ezzel a *gyülekezetek* szellemi és erkölcsi hivatása megszűnik, vagy felbomlik? Vajjon akkor „*egyetlen*“ emberre lenne bizva egyházi tanaink tisztasága? Vajjon az új állás azt jelenti-e, hogy nincs szükségünk új szellemre? És vajjon a közigazgatási szervezet javítása sakugyan veszélyeztetné a hitéletet és a jó szellemet?

Ezt én nem hiszem. Ezek az érvek semmiféle *okozati* összefüggésben nincsenek az új állással, melynek szervezése ép oly kevéssé érinti az egyház lényegét, az egyház jó szellemét és hitéletét, mint akár az esperesi, akár a kerületi püspöki állás.

Az én igen tisztelt ellenfeleim félnek a *centralizációtól!* Ezzel ijeszt először Raffay S. theologiai tanár úr, a ki úgy látszik, *elvből* ellensége a központosításnak; mert azt írja, hogy az akadályozza az egyéniség érvényesülését és megöli az egyéni felelősség érzetét is! Ő a központosításnak tulajdonítja a bürokratizmust, a szabályrendeletek nagy tömegét stb. Vele egyetért a Církevné Listy névtelen cikkezője is, a ki azt állítja, hogy az egyetemes püspöki állás felállítása *még nagyobb centralizációra* vezetne, mint a minő a mai!

Úgy látszik elkerülte figyelmüket, hogy hiszen a központosítás az egyetemes közgyűlés és az annak élén álló egyetemes főfelügyelői állás első megalkotása óta *megvan*. S alig hihető, hogy ez akadályozta volna valaha az egyéniség érvényesülését, vagy éppen hogy megölte volna valakiben a felelősség érzetét. A központosítás tényleg létezik; ez ellen eddig senki nem protestált, mivel arra magasabb egyházi és állami érdekből szükségünk van. Valóban csodálatos, hogy midőn tisztán

arról van szó, hogy régi evangélikus egyházszerkezetünk alapján a *paritás* elve a *legfelsőbb fokon is alkalmaztasék*, akkor komoly tudós emberek állanak elő mindenféle érvekkel, bajokkal, hogy megijesszék velők azokat, a kik nem szoktak gondolkodni.

Az eddiginél nagyobb centralizációtól való félelem teljesen indokolatlan. A mostani összpontosítás egyházunk viszontagságteljes történetéből fejlődött ki. Őseink azért tartották szükségesnek az erők egyesítését, hogy annál biztosabban állhassanak ellent az ellenséges indulatú hatalomnak. És erre — fájdalom — még ma is, a klerikalizmus virágkorában szükségünk van.

A gyülekezet nélküli püspöki állástól való rettegés is indokolatlan. Az ellene felhozott érvek csak azt mutatják, milyen óriási hatalom a *megszokás*. Megvallom, hamarjában nem emlékszem, hogy régibb zsinatainkon erre nézve intézkedés történt volna. A legközelebb tartott zsinaton előfordult ugyan az egyetemes püspöki állás érintése kapcsán, de csak mellékesen. A történet felszólalásokból azonban látszott, hogy a zsinat tagjai ezzel a témával előlegesen egyáltalában nem foglalkoztak. A szokás befolyása alatt csak azt hangoztatták, hogy ez „*episzkopalizmushoz* vezet!“ Természetesen a kath. püspökségre gondoltak, a minék még a gondolata is ijesztő. Az eszmék zavarában felkelt Zelenka püspök úr, és mint tapasztalt férfiú, figyelmeztette a zsinat tagjait, hogy a püspök rendes lelkész nem lehet, hanem csak *árendás*, a mi nem igen fér össze a püspöki állással. Ezért lett aztán alkalmazva a püspök mellé másodlelkész. A többség azonban br. Kaas Ivor álláspontját fogadta el, mely szerint a püspök, ha elkülönítették a gyülekezettől, nem volna „*primus inter pares*“, hanem lenne kath. *primás!*

Nem ugyan ilyen értelemben, de most Poszvék Sándor is emlegeti ezt a hagyományos *primus inter pares*, mellyel azonban nálunk sokan visszaélnék. Rendesen összetévesztik a *lelkészi* hivatást a *püspöki* hivatással. Pedig egyházalkotmányunk illető szakaszaiból is kitűnik, hogy a két hivatás nem azonos. Igaz, hogy a püspök is pap, hogy ő is a gyülekezetektől kapja meghatalmazását; de ebből nem szabad azt következtetni, hogy *nem feljebbvaló*. Ő, mint püspök sem veszteti el papi jellegét, de főpásztori hivatása és kormányzási joga és kötelessége kétségtelenül *magasabb*, mint a többi lelkészeké. Csak ezen magasabb jellegének félreismeréséből és az üldözések *nyomorúságaiból* lehet kimagyarázni azt a *szokást*, mely szerint a püspök egyúttal lelkészi *hivatalt* is tölt be. Ennek azonban semmiféle hitelvi alapja nincs, sem Luther műveiben, sem az Augustana Confessióban, sem a schmalkaldeni cikkeken. A mit erre nézve a mi zsinati törvényünk mond, hogy t. i. a püspöknek okvetlenül *kell* lelkészi hivatalt betöltenie, az egyszerűen *túlzás*, mely már eddig sok kárt okozott az ev. egyháznak.

Mai korban, mikor a teendők száma oly erősen szaporodik, *kettős* kötelesség *kettős* hivatal *egy* személyben *nem* egyesíthető. Teljesen egyetérték e részben Poszvék Sándor nézetével, a ki szintén ebben keresi a baj forrását. És bevallom, hogy mikor a püspök magas hivatásáról

szóló gyönyörű szavait olvastam, melyekben oly meghatározó színekkel festi a püspöki egyházlátogatások fontosságát, a hívekkel való személyes érintkezésnek szükséges voltát, a néplélekre való építő, lelkesítő és felemelő hatását: akkor csak megerősödött bennem azon régi meggyőződése, hogy a püspököt semmi szín alatt nem szabad akadályozni ezen apostoli kötelességek teljesítésében és nem szabad őt kötelezni arra, hogy magasabb egyházi érdekek háttérbe szorításával, apró-cseprő gyülekezet; teendővel foglalkozzék. Mert hiába, két úrnak egyszerre *senki* nem szolgálhat.

Javaslatomnak egyik pártolója (m. p.) erre nézve azt írja, hogy protestáns püspököt nem tud elképzelni gyülekezet nélkül. Sőt ezt evang. szempontból lehetetlennek tartja; s ezen nézetének támogatására azt hozza fel, hogy az ev. lelkipásztor és a gyülekezet, hitvallásunk értelmében olyan összetartozó két dolog, mint házasságban a *férj* és *feleség*. De mikor ezt állítja, akkor nem veszi észre, hogy a mi egyházunk és egyházi törvényünk azt a derék lelkipásztort, mikor a bizalom püspöki székbe emelte, valóságos *bigamiára* kényszeríti, a mi pedig keresztény államokban nincs megengedve.

Egyik felesége a gyülekezet; a másik az egyházkerület. Mind a kettőnek hűséget esküszik, még pedig azzal a biztos tudattal, hogy követeléseiknek nem fog megfelelni. Ebben a kényelmetlen helyzetben, az a férj, bármilyen derék és kötelességtudó legyen is, sohasem kerülheti el a gyanúsítást és a szemrehányást azért, hogy a kettő közül az egyiknek a másik rovására kedvez. Ez nézetem szerint tarthatatlan helyzet. *Két* parancsoló gazdától a cseléd is megszökik. Mért akarjuk tehát mi püspökeinket *két úr* szolgáivá kényszeríteni?

Az erdélyi evang. szászok igen okosan oldották meg ezt a kérdést a nélkül, hogy hitelveiket megsértették volna. De nincs is rendesebb, lelkesebb és jobban adminisztrált egyházkerület ennél! Ott az evang. püspököt nem kényszerítik arra, hogy egyes gyülekezet bajaival foglalkozzék; de megkövetelik, hogy egyházkerületi, püspöki kötelességeit akadály nélkül teljesítse!

És ez a helyes. Különböző fokú *két* hivatalnak *egy* személyben való egyesítéséből ered az a képtelenség, hogy a püspök, mint *felsőbb* egyházi tisztviselő, alá van vetve mint pap, az *alsóbbfokú* tisztviselőnek, az esperesnek! Nincs is rá eset, hogy valamely esperes merte volna valaha püspökének gyülekezetét ellenőrzés szempontjából megvizsgálni. Különbben a zsinat maga is érezte, hogy a parochiához való kötöttség vizzásságokra vezethet; ezért alkotta a 137. szakaszt, melyben az mondatik, hogy püspöknek „lelkési oklevéllel bíró” rendes theol. tanár is megválasztható. De arról nincs gondoskodás, hogy az ilyen tanár tartozik azonnal gyülekezetet szerezni. Ebből én azt következtetem, hogy *lelkési oklevél*en, lelkési *minősítés*en fordul meg a dolog. Mert hiszen a lelkési oklevéllel bíró tanár is pap, habár nincs is parochiája. Miért ne lehetne tehát püspök is? Tisztázni kell tehát a kérdést gyakorlati szempontból és megszüntetni az ellenmondásokat.

(Vége köv.)

Zsilinszky Mihály.

Az egyetemes pénzügyi bizottság ülése.

Az egyetemes pénzügyi bizottság május 15-ikén ülésezett Budapesten báró Prónay Dezső egyetemes felügyelő elnöke alatt dr. Baltik F., Zelenka P. és Scholtz G. püspökök, Zsilinszky M. és Szentiványi Á. ker. felügyelők, dr. Láng L., Szontagh A., Münnich K., Zsigmondy J., Sztéhlo K., Bende H., Gyürky P., Izsó V. és Schleiffer K. biz. tagok jelenlétében.

1. Kiosztatott a Róth-Teleki Johanna-féle 60 ösztöndíj a 70 kor.-val, a tőke csak 3900 kor.-át kamatoztván, 300 kor. a tartalékalapból pótoltatott. Az ág. h. ev. főgimnáziumok VII. osztályában 169, VIII. osztályában 168 evgl. tanuló van. A theologusok száma 159, az evg. jogászoké Eperjesen 81. Jutott az ösztöndíjakkól: Békéscsabának 1 új (ki még nem élvezte), Budapestnek 4 új. Eperjesen 8 theologusnak, eddiginek (ki már tavaly vagy régebben elnyerte) 5 eddigi jogásznak, 2 új gimnázistának. Iglónak 2, 1 eddigi, 1 új. Késmárknak 2 új. Nyiregyháznak 1 új. Pozsonyban 9 theologusnak, 5 eddigi, 4 új. 5 gimnázistának 1 eddigi, 4 új. Rimaszombatnak 1 új. Rozsnyónak 3, 1 eddigi, 2 új. Selmecnek 3, 1 eddigi, 2 új. Sopronban 7 theologusnak, 5 eddigi, 2 új, 4 gimnázistának, 2 eddigi, 2 új. Szarvasnak 3, 1 eddigi, 2 új.

2. Sztéhlo K. egyetemes ügyész jelenti, hogy a Blankenstein féle ösztöndíjalap befolyt és 16000 kor.-át megközelít. A tőke kamatja oly theologusnak kiadandó, a ki Jenában tanulván szegény, nemes, magyar — Békés vagy Biharmegyei családból való, vagy ilyennek hiányában nem nemes, de alföldi származású. Az ügyész ajánlja az ösztöndíj kiadását.

A bizottság köszönetet mond az ügyész úrnak ezen alap rendezéseért, felkéri őt az alapítólevél szerkesztésére és bemutatására és elhatározta, hogy a theologiai akadémiák növendékei figyelmeztessenek arra, hogy 3 évi theol. akadémiai polgárság után ezen ösztöndíjért az 1908. évi tavaszi egyetemes pénzügyi, mint ösztöndíjakat osztó bizottsághoz folyamodjanak, mely az első ösztöndíjt az 1908/9. tanévre folyósítja. Kimondott, hogy ezen alap kamatainak 6% kezelési költség címén az egyetemes költségvetésbe mint jövedelem felvételessék.

3. Elhatározott, hogy a takarékpénztárakban elhelyezett nagyobb összegek záloglevelekbe fektetessenek.

4. A Wester-féle alap jövedelmének felülvizsgálása a számvevőszékre bízott.

5. Úgy arra, hogy a theologusok Sopronban tanítóképezdekre cursusban résztvehessenek és tanítói oklevelet megszerezhessenek, mint arra, hogy a pozsonyi diakoniszta intézet felépítéséhez az egyetem hozzájáruljon, pénzforrás nem találtatott. Hangsúlyoztatott, hogy Budapesten ilyen intézetre mennyire volna szükség.

6. A Tököl-ünnepélyből a késmárki és budapesti egyházakra hárult költség az egyetemes pénztárból fedeztetett. Báró Prónay Dezső az egyetemes pénz-

tárnak előre nem látottakra 3500 kor.-át juttatott. A bizottság hálás köszönetet mondott az egyetemes felügyelő úrnak. Ezen hála az egyetemes gyűlésen sokszoros visszhangra találand.

7. A theol. tanárok fizetésjavítása és az egyetemes iskolalátogatók költségeinek fedezése csakis az új államsegélynek közigazgatási célokra fordítható részéből lesz fedezhető.

8. A szentkirályi-utcai ház felügyelői állása betöltött. Az illető hivatalszolga egyházi és tán a Luther-Társaság szolgálja is lesz.

9. Végül az új 301,200 kor. államsegélyre vonatkozólag hosszú, érdekes és kimerítő eszmecsere folyt. Egy bizottsági tag oly felosztási tervezetet nyújtott be, mely a 3 nevezett célt majdnem egyaránt szolgálja; volt oly indítvány, hogy az egész összegen az egyetem a szentkirályi-utcai házat tulajdonába vásárolja; volt oly indítvány, hogy az összeg mindaddig, míg a segély egy külön törvénycikk által biztosítva nincsen, a célok megjelölésével az egyetemes tartalékalaphoz csatoltassék. Hangsúlyoztatott, hogy a költségvetésileg biztosított ez idei segélyt nemcsak elfogadni, de felhasználni is kell, felemlített, hogy az államtitkár a törvénybe iktatást már az őszre ígérte. Miután az egyetemes felügyelő és az egyetemes főjegyző hivatkoztak a miniszter külön kívánságára és a reformátusok azon eljárására, hogy az új államsegély legnagyobb része az egyházak terheinek könnyítésére fordíttassék, a bizottság egyhangulag megállapodott abban, hogy az egyházkerületekkel hozzászólás és az egyetemes gyűlésen állásfoglalás céljából közli abbéli indítványát, fordíttassék 70% az egyházak terhei könnyítésére, 15% az egyetemes nyugdíjintézetre és 15% közigazgatási célokra. A 70% az egyházak terheit állami adójuk 50%-káig eltüntetné.

Nehogy azonban törvénycikk hiányában a terhek az egyik évben levéttelve, a rákövetkező évben a segély netáni elmaradása folytán újból fel volnának rakandók, a mi rossz vért, sok elkeseredést szülne, azért a bizottság véleménye, hogy a terheken való könnyítés csakis és azonnal a segély törvénybeni biztosítása után foganatosítandó.

—r. —y.

TÁRCA.

Kubinyi Albert.*

1856—1906.

Nagy időkön keresztül alig ismétlődő ünnepet ült 1906 szeptember 9-én az eperjesi ág. h. ev. I. egyház-község. Lélekemelő magasztos ünnepet, a melyen ott, a hervatag ősz kebelén, viruló szép tavasz hintett ártatlan gyermekkezekkel,¹ mosolygó kis virágokat a daliás tar-

* Az eperjesi egyház 1906-iki évkönyvéből vettük át e pünkösdi buzdító szöveget erejével ható példás evangéliumi szolgálat leírását. Szerk.

¹ Polgári leányiskolánk kis növendékei szórtak virágot az ünnepelt útjára.

tású, testben-lélekben ifjú aggastyán útjára, mikor az ünneplők megilletődött sorfala között odajárult az Úr oltára elé, hogy a félszázados egyházépítő munka határkövénél hálaadással omoljon porba a hűséges szolgáló Isten előtt.

A ki részese volt annak az ünnepnek: akarva sem feledheti soha.

A ki nagy idők multán e lapokra tekint, a késő utód, úgy hiszem, hogy a ritka szép történeti esemény színes képein merengve, legszívebbnek fogja találni azt a jellemvonást, hogy a lélekmelegséggel ünnepelt egyházvezér *nem sietett* megpihenni dús babérain, hanem a marasztaló szeretet szavára klasszikusan művelt lelke finomságával, vallásos kedélye mély érzésével így felelt: „a mig *lehetett*: szolgáltam úgy, mint *kell*te, most, a mikor még mindig *kell*: szolgállok úgy, a mint csak *lehet*“ ...

És Kubinyi Albert „a szolgálatot, a mit az Úrban vett — ötven év előtt — *betölti*“¹ még ma is!

Ötven esztendő, egy egész életnek is szép adomány a kegyelem Urától ...

Hogy pedig mit jelent: ötven évet ezer bajjal küzdő szent Sionunk vezéri tisztében tölteni el; hogy milyen szolgálat, az egyház hajóját *úgy* kormányozni ötven éven át, hogy a bizonytalan, az ellenséges indulatú, örökké forrongó tengeren hányatott hajó a részvétlenség és vallásos közöny zátonyain léket ne kapjon, az anyagi szegénység és lelki kishitőség sekélyes vizein fönn ne akadjon, az örökös ostrom szorosainak köszikláin porra ne zuzódjék: az ilyen szolgálat erkölcsi értékét, az eperjesi hálás egyház buzgó tagjainak igaz öröme, tündöklő fényvel világosította meg az a lélekemelő tény, hogy a puritán egyszerűségű jubiláris ünnepen a vihar-edzett hű kormányos üdvözlésére sietett az első között, az igaz érdem elismerésül: br. *Prónay Dezső*, egyet. egyházi és iskolai felügyelő; hogy szerény házi, családias ünnepünkön, *Zelenka Pál* lánglelkű főpásztorunk vezetése alatt szeretettel vett részt *egész kerületünk a testvér-egyházmegyékkel*; hogy örömiünkben osztozott *Sárosvármegye* egész közönsége, *Eperjes* szab. kir. város minden nemeszívű polgára vallásfelekezeti különbség nélkül; hogy az egy élő Isten dicsőítésére emelt templomunkba szeretettől sugalt vonzalmuk szavára szívesen megjelentek (a róm. és gör. kath. egyházak kivételével)² a *testvér-hítfelekezetek*, a *katonai* és *polgári* hatóságok, valamint az összes társadalmi és kulturális *egyesületek* és *intézetek*, hogy e lélekemelő cselekedetben megdicsőüljön újra a rég elhangzott, önzetlen munkára lelkesítő Ige: „a ki *felöltözi a legszebb palástot, az igazság palástját, az vel magának az életre*“³ ... és „*nyer életet, tisztességet és szeretetet*“⁴ ... „az ő igazsága felmagasztalja — a kik

¹ Kol. 4. 17.

² A történeti hűség kedvéért meg kell jegyeznünk, hogy dr. Vályi János gör. kath. püspök és Zaborovszky Béla esperesplébános, a tridenti zsinat végzésére hivatkozva maradtak el a templomból és az ünnepelnél a jubileum előtt való napon látogatást tettek.

³ Péld. 11. 19. — ⁴ Péld. 21. 22.

javára szolgál — a nemzetséget is¹ „és az ő boldogságával magasztaltatik az egész város“²...

Két, teljes emberöltőt meghaladó hosszú pályafutás még a legkedvezőbb viszonyok közt is rendkívüli jelenlét a legelfogulatlanabb krónikás szemekben is...

De nekünk nem szabad feledni, hogy *Kubinyi Albert* közszolgálatának első decenniuma közvetlen arra a szomorú időre esik, a mikor a Haynau-féle „*Katonai rendeletben*“³ a délibábos reménnyel biztató „*Manifestum*“⁴-ban a zsarnokság kardjait fizetett alabárdosok kezében csörtető „*Kundmachung*“⁵-ban a selyemzsinórt ravasz kézzel fonó „*Entwurf*“⁶-ban nyíltan és titokban működő hatalmasok minduntalan meghúzták a lélekarangot a magyar protestantizmus, vele együtt a magyar alkotmány és lelkiismereti szabadság élete fölött, mikor, bármint éget a szó: *ki kell mondani... denuncians ev. lelkészek nyitották ki a börtönajtókat, melyek Haubner Máté, Pák Mihály, Szeberényi János* szuperintendensek után zárultak be szivetrázó csikordulással!...

BELMISSZIÓ.

A tiszavidéki egyházmegye helyi gyámintézeteinek.

Nagytiszeletű lelkész Úr! Nagytekintetű Elnökség! A gyámintézet magasztos céljait bővebben fejtegetni feleslegesnek tartom, mert hisz mindnyájan át vagyunk hatva általa s bizonytal megragadunk minden módot, mellyel azt előbbre vihetjük. Legalább ezt a meggyőződést kelti bennem az a tapasztalás, hogy, dacára nehéz viszonyainknak, évről-évre nagyobb az az összeg, melyet a gyámintézet szeretet-asztalára, egyházmegyénk letesz.

Ebben a tudatban intézem a már megküldött gyűjtőivek stb. kapcsán e soraimat a Nagytekintetű és Nagytekintetű Elnökséghez ez évben is, remélve, hogy nem csalódom fentebb jelzett meggyőződésemben, — kérve, hogy megtegyenek azért mindent jó célunk érdekében. Ha pedig valahol valami mulasztás volna (templomi persely hiánya, offertorium nem tartása, felhívás elmulasztása iskolai gyűjtésre stb.), méltóztassanak azt multhatatlanul pótolni, hogy semmi kifogás alá ne essék gyámintézetünk.

A gyűjtőiveket s a számadást, melynek szabályszerű kiállítására később fogom felhívni az Elnökséget, *július 1-ig* kérem hozzám beküldeni, — a begyűlt pénzösszeget pedig chequen Mészáros Ferenc pénztáros úrhoz Nyíregyházára ugyancsak a fentebbi határidőig.

A *kerületi szeretet* adományt, mely a Leopoldianum helyére lépett, különös figyelmébe ajánlom az Elnökségnek, — nemkülönben a gyülekezetek felhívását a *pojánny misszióra* való adakozás érdekében.

Tudatom, hogy az ú. n. *Palló-féle* 800 kor. szeretetadomány ez évben kerületünk egy szegény egyházközségének fog a soproni egyháztanács által odaítéltetni. A folyamodás feltételeit e napokban fogom közölni az Elnökséggel.

Örömmel tudatom azt is, hogy egyházam női gyámintézete, szokásához híven, ez évben egy himzett *úrcacsorai kehelytakarót* tesz majd le gyámintézetünk

asztalára, melynek elnyeréséért sziveskedjenek jelentkezni nálam

Ezekután Isten segedelmét kérve a krisztusi szeretet e mezején való munkálkodásunkra, vagyok

N.-Váradon, 1907. április hó 19-én kiváló tisztelettel *Materny Imre* ev. lelkész, egyházi elnök.

Gyámintézet. Ismét itt az ideje, hogy egyházaink oda tegyék filléreiket annak a lábaihoz, ki oly hathatósan tanította s buzdította nemcsak honfitársait, hanem örök igéje által minket is a szeretet, a segedelemnyújtás nagy keresztény erényére; itt az ideje, hogy Krisztusnak, e megtestesült isteni szeretetnek példáján, tanításán felbuzdulva, mi is odalépünk filléreinkkel, segedelmet nyújtva annak, ki azt, mint a Jerikói út szélén az a rablóktól megtámadott várja, óhajtja. A gyámintézeti gyűjtőivek, a segítő szeretet e felhívásai immár szerte küldettek az egyes egyházakba az egész országban, hogy sokaknak emlékezetökbe hozzák, adni ismét jó szívvvel bármely csekély összeget a segítő szeretet ez egyetemes nagy céljára; hogy emlékezetébe hozza még többnek, kipótolni az elmulasztottat, adakozni ezen célra is immár. Hogy minő eredménnyel fog járni e munkánk? Adja Isten, hogy nehéz életviszonyaink, mindinkább súlyosbodó gazdasági kilátásaink dacára is, oly szép összeggel álljon gyámintézetünk ez évben is az Úr elé, mint az elmúlt esztendőben.

A tiszavidéki gyámintézet is most küldte szét gyűjtőiveit, melyekhez egyházi elnöke a fentebbi lelkes felhívást csatolta.

BELÉLET.

Stromp László halála. Mély megilletődéssel vettük lapunk múlt számának zárta után a gyászhirot, hogy hazai evang. egyházi tudományos törekvéseink egyik leglelkesebb harcosa, az exegetikai és történeti irodalom terén egyaránt kiváló theologiai tanár, Stromp László folyó hó 12-én elhunyt. Benne az „Evang. Óralló“ kezdetől fogva egyik leglelkesebb s mindenkor igaz örömmel, munkáiban élvezettel fogadott munkatársát vesztette el, a kinek theologiai álláspontja lehetett és volt is sokakéval szemben talán kissé radikálisabb, de a kinek tudományos képzettsége, magas fokon álló, vonzó előadásmodora mindnyájunk előtt kiváló becsben állott. Van tehát okunk gyászolni őt, s épen nekünk, a kikkel szemben csak a legutóbb is a Zsilinszky-Kovács-féle nagy mű ismertetésére nézve tett — fájdalom, immár be nem váltható — ígéretet. Legyen pihenése az Úrnál csendes és üdvözítő; szereteteinek, főiskolájának s a hazai evang. tudományosságának pedig adjon vigaszt a minden kegyelem Ura és Istene!

Haláláról a következő gyászjelentések adnak hírt:

A magyarhoni ág. h. ev. keresztyén egyetemes egyház theologiai akadémiájának tanári kara mély fájdalommal jelenti, hogy feledhetetlen tagja *Stromp László*, nyil. rendes tanár, folyó évi május hó 12-én éjjel 11 órakor, rövid szenvedés után, életének 48-ik, tanárkodásának 21-ik évében elhunyt. Istenben boldogult kartársunkat szerdán, május hó 15-én d. u. 5 órakor fogjuk a kecskekapui evang. temetőben nyugalomra helyezni. Boldogok a halottak, a kik az Úrban hunynak el, mert megnyugosznak fáradtságuk után és cselekedeteik jutalma követi őket. (Ján. Jel. 14. 13.) Pozsony, 1907. május 13.

A pozsonyvárosi 48-as polgárok Kossuth Lajos köre mély fájdalommal tudatja összes tagjaival,

¹ Páld. 14. 34. — ² Páld. 11. 11. — ³ 1850. febr. 10. — ⁴ 1851. dec. 31. — ⁵ 1854. júl. 11. — ⁶ 1856. aug. 21.

hogy fáradhatatlan ügyvivő elnöke, egyik megteremtője, hazánk függetlenségének lelkes híve, *Stromp László* theol. akad. tanár, vasárnap, május 12-én este 11 órakor elhunyt. Elköltözött bajtársunkat szerdán, május 15-én d. u. 5 órakor a keeskekapui temetőben kísérik nyugvóhelyére. Bajtársak, jertek el a zászló elköltözött hű harcosának megadni az utolsó tisztességet!

Poszony, 1907. május 13-án.

Az elnökség.

A tiszavidéki esperesség közgyűlése. Mint értesülünk, a tiszavidéki esperesség ez idei közgyűlését Nagyváradon fogja megtartani, midőn is az egyház szerezett teljes ünneplésben óhajtja részesíteni *Meskó László* államtitkárt, mint az esperesség felügyelőjét, ki magas állásában ez alkalommal fogja először maga köré gyűlve látni azokat az egyházakat, melyek eddig is oly osztatlan tisztelettel vették őt körül s melyeknek fölvirágzása, jó rendje, jogaiknak őrzése, elnöktársával *Materny Lajos* esperessel együtt, mindenkor első gondját képezte. Legutoljára ez egyház kebelében 1899-ben volt közgyűlés; azóta új templomot, új iskolát épített az egyház: megújultak tehát mindenek, csak a szeretet maradt a régi, mellyel e kisdied Sion testvéreit falai közé várja.

Wainio Miklós, a nemrég itt járt, finnországi artjärwi evang. lelkészársunk magyarországi tanulmányújáról hazaérkezve, a következő levelet intézte lapunk szerkesztőjéhez: „Artjärwi, 1907. V/10. Kedves Kollega Uram! Mult kedden érkeztem szerencsésen haza. Épen irtam dr. Popininak levelet útazásomról; majd ő fogja üdvözlétemet előhozni! Isten áldja meg k. kollega uramat és családját minden szívességeért. Wainio Miklós”.

Templomi hangverseny. Mindinkább kezd ez a szép szokás egyházainkban meghonosodni, mint a jótékonyág gyakorlásának egy igazán nemes módja. Nemcsak kér, hanem nyújt is, még pedig áhítatos élvezetet egy ily hangverseny az azon résztvevőnek, sőt sok tekintetben a klasszikus templomi zene mellett, hazai egyházunk multjának énekkincséből oly darabokkal is megösmerteti a hallgatót, melyről mit se tudott, melyet egészen háttérbe szorítottak az újabb énekek, melyek közül nagyon sok, ha tartalomra nem is, de belső erő és áhítat ébresztést illetőleg e régieket meg se közelítik. A nagyváradi női gyámintézet május 11-ki ilyen templomi hangversenyének műsora fekszik előttünk, mely e tekintetben igazán követésre méltó s melyet tájékozásul s egyúttal buzdításul egész terjedelmében ide iktatunk: *Meghívó.* Az evangélikus női Gyámintézet most szombaton május 11-én délután 5 órakor, részben szegény-alapjának nevelésére, részben az egyház második tanítói állásának támogatására, a körös-utcai templomban hangversenyt rendez, melyre T. C. midőn tisztelettel meghívjuk, egyúttal kérjük önzetlen célunk s jó igyekezetünk szíves támogatását. Műsor: 1. „Epilog”, Reinhard A.-tól, orgonán előadja Vomácska József úr. 2. „Husvétí dal”. Váradi Aladártól, éneklí Károlyi Leona úrnő. 3. „Hegedű solo”, orgona kísérettel, előadja Szunyogh Lórándné úrnő: a) Dancla: Résignation; b) Mozart; Larghetto; c) Martonfalvi: Sivenita. 4. „Jersze emlékezzünk”, Farkas Andrástól, 1538-ból, karra alkalmazta Káldy Gyula, éneklí a férfikar. 5. „Hymnus”, Gluck Iphigénia operájából, éneklí a női kar. 6. Bethoven Andantéja E dur Triójából. Előadják dr. Bartha Andor, Szmazsenka Ernő és Vomácska József urak. 7. Vegyes kar: a) „Szánja az Úr Isten”. Ének Pap Benedek kassai polgártól 1548-ból, b) Tinódi Sebestyén éneke Dávid királyról 1549-ből; c) Rákóczi imája. Régi egyházi ének, karra alkalmazta Allaga Géza. 8. „Isten dicsősége”. Bethoven

tól. Éneklí Toronyi Gyula úr. 9. „Fantasie”, Brosig M.-tól, orgonán előadja Vomácska József úr. Magán a hangversenyen nemcsak az egyházhívek s a női gyámintézet tagjai vettek részt, hanem a város intelligens közönségének igen nagy része. Magára a jótékony célra mintegy 600 koronát jövedelmezett, e minden tekintetben művészi előadás.

Papi értekezet. A horvát-szlavon egyházmegye lelkészei folyó hó 6-án lelkészi értekezletre gyűltek össze Mitrovicán. Az értekezletet urvacsora előzte meg, melynél T. Klein mitrovicai lelkész fungált. Szép szavakban méltatta az úrvacsora jelentőségét a hitéletre való küzdelemben. Úrvacsora után nt. Abaffy M. esperes-lelkész nyitotta meg az értekezletet s rámutatott mindazon okokra, melyek szükségessé tették az esperességi lelkészek összejövetelét. Intett és buzdított a szeretetre s testvéries egyetértésre. Rámutatott arra, hogy az utolsó egyetemes gyűlés az „egyházi alkotmány” revízióját szükségesnek látta s így különösen az esperességnek nyílik alkalma a kerületet s az egyetemes gyűlést felhívni sok oly pontra, melyek a horvát-szlavonországi törvényekkel ellentétben állanak s kérik azoknak módosítását. Azután áttért az értekezlet a napirendre, első helyen állt az „alkotmány revíziója”. Mivel a referáló lelkész Hurbán V. megjelenésében akadályozva volt, nem is bocsátkozott az értekezlet a tárgy mélyébe, hanem a krédini lelkész Halvax Gusztáv-tól ajánlott egyes módosításokat a 75. §. és 34 b. nézve elfogadván az egész dolgot referálás végett kiadta Hurbán V. lelkésznek. A második tárgy volt: „Utatisások a horvát-szlavon esperesség lelkészei számára” referáló nt. Abaffy M. esperes. Nagy figyelemmel hallgatta az értekezlet az alaposan átgondolt s még nagyobb szorgalommal s fáradtsággal összeállított munkát, mely a horvát-szlavonországi törvényeket s viszonyokat figyelembe véve minden egyes lehető esetre terjeszkedett ki. Adminisztrative nem fordulhat semmiféle eset, melyre e munka útmutatást nem nyújtana. Nagy szükség lett pótolva e munkával. A harmadik tárgy volt: „Evangelizáció”, referált Morgenthaler F. újpázuai lelkész. Referátumában rámutatott azon szomorú tapasztalati tényre, hogy evangélikus híveink legnagyobb része távol marad az istentisztelettől s így a lelkészre nézve sokszor elérhetetlen, másik része meg legtöbbször csak *hallgatója* az igének. Itt szükség van az evangélium hathatósabb terjesztésére a templomon kívül, legyen az bibliai estéken vagy egyletekben. Különös figyelem fordítandó a családi nevelésre, mely alapja a jövő egyházának. Hogy jó, vallásos, buzgó apákat s anyákat nevelhessünk, alakítsunk ifjúsági egyleteket, nőegyleteket, helyi gyámintézeteket s ezekben vonjuk a laikust is az evangélium hirdetésébe stb. Nagy testszűrést talált a referáló azon ajánlata, hogy a lelkésztestvérek váltsák fel egymást többször, hogy a híveknek alkalom nyíljenek, ne csak mindig a helybeli lelkészt hallgatni, hanem mást is. Az ujság ingere, a változatosságra való hajlam sokszor olyanokat is vezetne a templomba, kik rendes körülmények között nem mennének s ennek hasznát s áldását az egyház látná s ez a lelkészeket is serkentené a munkára. Új képekkel, új ismeretekkel, új tapasztalatokkal hazatérve, új erővel dolgozónak Isten országa terjesztésében. Az ajánlat *egyhangúlag* lett elfogadva. Vajha nagy buzgóságra találma a keresztülvitelben! Ép úgy egyhangúlag engedte meg az értekezlet Morgenthaler Ferenc lelkésznek, annak kérésére, hogy az esperesség német ajkú egyházait s leányegyházait meglátogathassa s missziót gyakorolhat. Ezek után gyarapodva szeretetben teljes egyetértéssel oszlott fel az értekezlet. Még néhány szép szó esett a fehér asztalnál s aztán mindenki ismét vissza ment egyházába, hiszem új erővel s a Krisztushoz való régi kifogyhatatlan

szeretettel. Újjáza, 1907. május 14-én. *Morgenthaler Ferenc*, lelkész.

Magyar evangélikus egyházjog. Írta dr. *Mikler Károly*, az eperjesi evang. egyházkerületi kollégium jogakadémiájának dékánja, az egyházjog és jogtörténet tanára, tiszai egyházkerületi vil. jegyző. Budapest, Grill Károly könyvkiadóvállalata. 1907. Ára 15 korona. *Megrendelhető a szerzőnél.* Zsinati törvényeink hatályba lépte, valamint az egyházpolitikai s egyéb, egyházunkat érintő országos törvények, az egyházi szabályrendeletek megalkotása óta ilyen mű nem jelent meg s tekintve, hogy a lelkészeket, egyházfelügyelőket, egyéb egyházi tisztviselőket s a hittanhallgatókat a legrészletesebb egyházi közigazgatási és egyházunkra vonatkozó államjogi kérdésekben tájékoztatja, beszerzését jó lélekkel ajánljuk. Az egész mű egy kötetben 771 lapra terjed. Megrendelhető az összeg előzetes beküldése mellett vagy utánvételre.

21—33

Pályázatok.

A *Deák-téri* ág. h. ev. fiúiskolában egy üresedésben levő **tanítói állásra** ezennel pályázatot hirdetünk. Megkivánjuk, hogy a pályázók egyházi alkotmányunk 206. és 207. §. követelményeinek megfeleljenek és németül is tudjanak. A kellően felszerelt folyamodványok f. 1907. június hó 10-ig alulírott igazgatóhoz terjesztendők be; az állás pedig szept. 1-én foglalandó el. Kezdő tanítók 2 évi próbaévre, gyakorlott tanítók azonban véglegesen alkalmaztatnak eddigi szolgálati évök beszámításával. Fizetési szabályzatunk értelmében a javadalmazás a következő: a III. fokozatban a fizetés 1200 kor. 400 kor. lakpénzzel, 3 évi szolgálat után előlép a II. fokozatba, 1600 kor. fizetés 480 kor. lakpénzzel, további 4 évi szolgálat után előlép az I. fokozatba 2200 kor. fizetés 660 kor. lakpénzzel. Az I. fokozatba történt belépéstől számított további 5 évi szolgálat után nyeri el az első ötödéves pótlékot 200 koronát, a melyek azonban 1000 koronán felül nem emelkedhetnek. Az alkalmazott tanítóink az országos tanítói nyngdíjintézetnek tagjai. Budapest, 1907. május hó 11.

Haberern I. Pál,
iskolafelügyelő.

Falvai Antal,
igazgató.

1—2

A *tiszavidéki* ág. h. ev. egyházmegye kötelékébe tartozó

sátoraljajhelyi lelkészi állásra

pályázatot hirdetünk.

Kötelességek: a lelkészi teendőkön kívül az evang. rabok gondozása és a vallásoktatás Sátoraljajhelyben és Sárospatakon.

Javadalom: 1. lakás kerttel, 2. az egyház pénztárából évi 1000 kor., 3. kongrua címén 1000 korona, 4. stolaris jövedelem minimális számításal 200 kor., 5. a közalpból a püspök úr utalványára 400 korona, 6. az államtól és községtől a rabok gondozásáért és vallásoktatásért körülbelül 400 koronára számíthat.

A kellően felszerelt kérvények f. évi június hó 10-ig az ág. h. evang. főesperesi hivatalhoz Debrecenbe küldendők.

Debrecen és Budapest, 1907. május hó 13.

Materny Lajos,
főesperes.

Dr. Meskó László,
esp.-felügyelő.

—2

Pályázat

ág. hitv. evang. külföldi egyetemre menő többrendbeli hittanulónak és tanárjelöltnek való ösztöndíjra.

A Glosius Sámuel és Dániel-féle alapítványt a budapesti Deák-téri ág. hitv. ev. testvéregyházaknál kezelő bizottság ezennel közhírré teszi, hogy a föntirt alapítványból külföldi egyetemeken tanuló ág. hitv. ev. lelkészi vagy pedig gimnáziumi tanári pályára készülő ifjak számára többrendbeli, egyenként 240 német birodalmi márkából álló ösztöndíj fog a jövő 1907—1908. tanévre kiosztatni. — Ezen ösztöndíjak egymásutáni két éven át élvezhetők.

Az elnyerhetés feltételei:

1. Ha hittani jelölt a folyamodó, akkor már is legalább három évi folyamot jól végzett legyen valamely magyarhoni protestáns theologiai intézetben.

2. Ha tanári pályára készül a folyamodó, akkor az érettségi bizonyítvány kelte után már három évig honi vagy külföldi magasabb intézetben a maga választott szakmában jó sikerrel tanult legyen.

3. Azonkívül mindenik folyamodó a választott pálya különbsége nélkül legyen:

a) magyarországi születésű és ágostai hitvallású evangélikus,

b) a magyar nyelvet tudományosan ismerje, helyesen írja és beszélje, mely körülmény a theologusok által dekáni bizonyítványal is igazolandó,

c) legyen feddhetlen erkölcsi jellemű és jeles szorgalmú.

Ennélfogva felhivatnak a külföldi egyetemeken levő mindazon lelkész- vagy tanárjelöltek, kik már egy év óta a Glosius Sámuel és Dániel-féle ösztöndíjak élvezetében vannak, hogy ha még további egy évre külegyetemen maradni és az ösztöndíjakat élvezni óhajtanak: azt az előttük tudvalevő feltételek teljesítése mellett 1907. szeptember 30-ig alulírott bizottsági jegyzőnél kérvényileg jelentsék be.

Felhivatnak továbbá mindazon külegyetemen tanuló vagy oda még csak ezután kimenni szándékozó lelkész- és tanárjelöltek, kik a fentebb részletezett minőségi feltételeknek meg bírván felelni, ilyen ösztöndíjat a jövő 1907—1908. tanévben élvezni óhajtanak, hogy a fent megírt köteleknek kétségtelen beigazolására akár eredetiben, akár hitelesített másolatban melléklendő tanodai — ha van candidaticum — vagy egyetemi és egyéb bizonyítványokkal ellátott, az alább kikötött tanítási kötelezettséget is tartalmazó, sajátkezűen írt és aláírt, lakhelyükkel és az utolsó posta-állomással jegyzett kérvényeiket f. 1907. évi szeptember 30-ig való záridő előtt mely-nél később beérkező folyamodványok ügyelemben nem vétetnek bérmentve és lepeesételve alulírott bizottsági jegyzőhöz (Budapest, V., Bálvány-utca 8. szám) küldjék be.

A megszavazott ösztöndíjat a díjnyertes hit- és tanárjelöltek felerészben a külföldi egyetemen történt beiratásuk igazolása után a tanév elején, második felerészét pedig a tanév második fele kezdetén, miután bizonyítványaikat az illető egyetemen sikerrel töltött első félévről és egyszersmind a második félévre lett beiratásuk felől is (Frequentations-Zeugniss und Anmeldungsbogen) a kifizetés alá kerülő összegről szóló sajátkezű bélyegtelen nyugtájukkal együtt előlegesen beküldötték, fogják posta útján bérmentesen megkapni, mígve szükséges, hogy egyetemi lakásukat a nyugta beküldésekor pontosan megírják.

A ki ezen hit- és tanárjelölti ösztöndíjat már egy évig húzta, a rákövetkező évben is annak élvezetében csak úgy maradhat meg, ha újabban is érdemesnek tapasztaltatott; ha továbbá már az első évben a filozófiát, beleértve a filológiát és kivált erkölcs-tani filozófiát is szorgalommal tanulta s a második évben is tanulja; végre, ha magát előre arra kötelezte, hogy a külegyetemen töltött ösztöndíjas két esztendő után a hazába térve, a budapesti Deák-téri ág. h. evang. testvéregyházaknál, ha kívántatni fog, mérsékelt díj mellett egy évig segédtanári vagy segédlelkészi hivatalt viselend.

Dr. Zsigmondy Jenő,
biz. elnök.

Dr. Liedemann Frigyes,
biz. jegyző.

A pécsi országos kiállításon méltó feltűnést kelt a Rieger Ottó eszászari és királyi udvári szállító (Budapest, VII., Garay-utca 48.) által kiállított két hatalmas orgona. Ezek egyike az ünnepségek csarnokában van felállítva és a szatmári evangélikus református ősi egyház részére készült, a másik pedig az iparesarnokban van felállítva és a kiállítás után a tatai római katolikus templomban fogják elhelyezni. Ennek a díszes orgonának hatalmas akkordjaival maga a cég főnöke fogadta Frigyes főherceget, a ki teljes megelégedésének adott kifejezést.

ORGONA-GYÁR villamos gépekkel berendezve.

BUDAPEST, VII., Garai-utca 48. RIEGER OTTÓ

cs. és kir. udv. szállítók
a Szent-Sír lovagja és a Ferenc József-rend tulajdonosa.

Legelősből árban és kedvező fizetési feltételek mellett kiváló tiszta légnyomás, csőrendszer szerint (pneumatikai) tartós és nemes-hangú orgonákat szállít. — Mindennemű orgonajavításokat és orgonahangolásokat a legmérsékeltébb árban és lelkiismeretes pontossággal teljesíti és jókarbantartást mérsékelt árban elvállal.

Tervezetek és rajzok

A párisi és bécsi világkiállításán stb. helyről kiűntetve. 30 évi fennállása óta 980 új orgonákat szállított.

Bérmertve díjtalanul.

Az 1902. évi verségi ipar és gazdasági kiállításán és az 1901. évi makió ipar és gazdasági kiállításán a nagy díszoklevéllel kitüntetve.

Wegenstein Lipót és fia

Első délmagyarországi orgona-építő műintézet (villamos üzemre berendezve)

TEMESVÁROTT

Szállít kitűnő legújabb rendszer szerint készített

pneumatikus orgonákat

bármily nagyságban a legelősből árak mellett.

Az 1896. évi kiállításán a nagy millenniumi éremmel kitüntetve. 18-26

Javítások, átalakítások és hangolások átvételnek olesón és kitűnő szakértelemmel eszközöltetnek. Bővebb felvilágosítással és költségvetéssel szívesen szolgálnak.

Magyar királyi államvasutak.

Közvetlen vonatösszeköttetés

Páris—Ostende—Wien—Budapest—Belgrád—Sófia és Konstantinápoly (illetve Orsova—Bukarest—Constanza és Konstantinápoly) között.
Marcheggén át.

*10 16	naponta	7 20	↑	ind. Páris	érk.	7 33	* 11 33
8 05	naponta	4 46	↑	ind. Ostende	érk.	9 52	7 35
9 05	naponta	6 10	↑	ind. Wien Wb	érk.	8 00	7 00
10 00	naponta	6 19	↑	ind. Wien Stb.	érk.	7 10	6 13
14	naponta	7 37	↑	ind. Marchegg	érk.	6 00	6 13
kedd, csüt., vasárnap	naponta	11 20	↑	érk. Bpest ny. p. ind.	↑	1 00	3 00
szerd., pént., hétfo	naponta	5 40	↑	ind. Bpest ny. p. ér.	↑	10 55	↑
csüt., szomb. ke d	naponta	13 48	↑	érk. Belgrád ind.	↑	4 17	↑
22 50	naponta	11 0	↑	érk. Sófia ind.	↑	8 15	↑
125	naponta	8 53	↑	érk. Konstantin ind.	↑	3 14	↑
11 40	naponta	5 40	↑	ind. Bpest ny. p. ér.	↑	12 50	11 5
pént., hétfo	naponta	10 55	↑	érk. Orsova ind.	↑	3 15	2 58
.	naponta	11 30	↑	érk. Bukarest ind.	↑	8 15	5 5
.	naponta	.	↑	érk. Constanza ind.	↑	2 25	.
.	naponta	.	↑	érk. Konstant. (gőzh. ind.)	↑	10 30	.

* Innsbruckon át.

Közvetlen vonatösszeköttetés

Paris—Basel—Zürich—Innsbruck—Wien—Budapest, Berlin—Budapest, Budapest—Belgrád (Saloniki) -Sofia és Konstantinápoly között.
Bruck-Királyhidán, illetve Ruttkán át.

10 16	↑	ind. Paris	érk.	11 35
8 59	↑	ind. Basel	érk.	4 12
11 15	↑	ind. Zürich	érk.	2 10
6 35	↑	ind. Innsbruck	érk.	7 10
8 05	↑	ind. Wien Wb.	érk.	7 35
8 50	↑	ind. Wien Stb.	érk.	6 45
1 45	↑	érk. Budapest keleti p. u.	ind.	2 10
4 39	↑	ind. Berlin	érk.	11 22
10 05	↑	ind. Breslau	érk.	5 56
1 14	↑	ind. Oderberg	érk.	2 40
5 59	↑	ind. Ruttka	érk.	10 30
12 40	↑	érk. Budapest keleti p. u.	ind.	3 30
3 29	↑	ind. Budapest keleti p. u.	érk.	1 00
10 38	↑	érk. Belgrad	ind.	5 41
9 30	↑	érk. Saloniki	ind.	6 12
11 58	↑	érk. Sófia	ind.	5 48
7 47	↑	érk. Konstantinápoly	ind.	7 53

Közvetlen gyorsvonati összeköttetés Budapest és Wien

valamint a magyar királyi államvasutak és az ezen túl fekvő csatlakozó vasutak alatt megnevezett főállomásai között.

9 30	↑	ind. Budapest k. p. u.	érk.	1 45	7 10
2 09	↑	(Bruck Királyhidán át)	érk.	8 50	2 15
6 45	↑	ind. Wien Stb.	ind.	.	.

7 30	1 50	↑	ind. Budapest k. p. u.	érk.	2 10	9 55
3 56	10 10	↑	érk. Graz Sb.	ind.	5 41	1 12
7 10	3 30	↑	ind. Budapest k. p. u.	érk.	12 40	9 10
1 47	10 30	↑	érk. Ruttka	ind.	5 59	2 45
.	5 53	↑	érk. Breslau	ind.	10 05	5 06
.	11 22	↑	érk. Berlin (Friedr.-str.)	ind.	4 39	11 31
7 00	2 15	↑	ind. Budapest k. p. u.	érk.	††6 50	1 50
11 44	7 32	↑	érk. Kassa	ind.	††1 10	8 50
3 20	*10 19	↑	érk. Csorba	ind.	**10 23	§§5 58
.	.	↑	.	ind.	.	2 27

* Június 28. szept. 1. § Június 15. szept. 15. † Június 14. szept. 14.
** Június 15. szept. 15. †† Június 16. szept. 16. §§ Június 27. szept. 1.

7 40	2 15	↑	ind. Budapest k. p. u.	érk.	1 50	9 55
2 53	11 12	↑	érk. Munkács	ind.	4 01	2 21
10 50	7 29	↑	érk. Lemberg	ind.	6 25	7 30
7 25	2 35	↑	ind. Budapest k. p. u.	érk.	1 35	9 35
12 04	6 48	↑	érk. Debrecen	ind.	8 57	4 42
2 16	9 07	↑	érk. Szatmár-Németi	ind.	6 30	2 21
4 37	.	↑	érk. Máramarossziget	ind.	.	11 58
.	4 40	↑	érk. Stanislau	ind.	.	5 55
7 25	2 00	↑	ind. Budapest k. p. u.	érk.	1 10	9 35
12 12	6 54	↑	érk. Arad	ind.	8 18	4 16
4 27	11 13	↑	érk. Gyulafehérvár	ind.	3 57	11 36
.	†11 30	↑	érk. Bukarest	ind.	†5 00	.
7 25	2 37	↑	ind. Budapest k. p. u.	érk.	7 50	1 50
5 15	10 30	↑	érk. Kolozsvár	ind.	11 10	5 23
.	9 20	↑	érk. Bukarest	ind.	8 05	.
7 00	3 20	↑	ind. Budapest k. p. u.	érk.	1 00	10 05
12 20	8 37	↑	érk. Ujvidék	ind.	7 56	4 29
.	10 38	↑	érk. Belgrád	ind.	5 41	.
7 50	3 00	↑	ind. Budapest k. p. u.	érk.	†9 05	1 30
2 17	11 45	↑	érk. Zágráb m. á. v.	ind.	1 59	4 35
7 45	.	↑	érk. Fiume	ind.	8 10	.
.	7 10	↑	.	ind.	.	8 15
7 50	3 00	↑	ind. Budapest k. p. u.	érk.	1 30	9 15
12 48	7 33	↑	érk. Pécs	ind.	8 27	3 44
.	3 20	↑	ind. Budapest k. p. u.	érk.	1 00	.
.	6 36	↑	érk. Szabadka	ind.	9 51	.
.	12 15	↑	érk. Bosna-Brod	ind.	3 41	.
.	10 00	↑	érk. Serajevo	ind.	6 00	.
8 00	3 00	↑	ind. Budapest ny. p. u.	érk.	1 40	7 00
12 06	7 00	↑	ind. Wien Stb. Marchegg.	érk.	9 05	3 00
1 06	7 54	↑	érk. Wien Nb.) át	ind.	8 00	2 25
7 20	6 55	↑	ind. Budapest ny. p. u.	érk.	9 25	9 45
1 33	12 24	↑	érk. Zsolna	ind.	3 46	3 14
10 35	5 56	↑	érk. Breslau	ind.	10 05	6 10
5 26	11 22	↑	érk. Berlin Friedrichstr.	ind.	4 39	11 31
9 40	2 25	↑	ind. Budapest ny. p. u.	érk.	1 15	6 30
2 35	8 00	↑	érk. Temesv. Józsefv.	ind.	7 50	1 22
6 30	11 50	↑	érk. Bukarest	ind.	5 55	10 25